

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECC

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

„Umrl je prvi demokrat“

Angleški svetovni imperij žaluje za svojim vladarjem
„Dober mož“ - poštenjak - zvest ustavi - pobornik miru

Proglasitev novega kralja

Danes se je v palači Saint James sestal kronski svet, da proglasi novega kralja Edvarda za kralja Velike Britanije. V proglasu, ki se je prebral, stoji:

Po pravici nasledstva stopa na prestol vzvišeni in vsemočni princ od Walesa Edvard Albert Kristian Jurij Andrej Patrick David, ki se kot Edvard VIII. proglasa po milosti božji za kralja Velike Britanije, Irske, britanskih dominionov in drugih britanskih držav onstran morja in za branilca svete vere in cesarja Indije.

Za danes ob 18 sta sklicani spodnja in gornja zbornica, da zaslišita uradno poročilo o spremembi na prestolu. Čez 8 dni se obe zbornici sestaneta, da položita prisego kralju Eduardu VIII.

Stotine milijonov ljudi, ki prebivajo po vseh kontinentih in pod vsemi podnebnimi našimi zemlji, žaluje danes za good old man »dobrim starim možem«, kot so ga dolga leta ljubozno imenovali kralja Jurija V., ki je s kraljevskega prestola največje države na svetu in v zgodovini 70 let star omahnil v naročje smrti ko je Big Ben, velika ura v Westminsterški palači zamolklo bila polnoč.

Nad 25 let je Jurij V. kot kralj Velike Britanije, severne Irske, britanskih dominionov in drugih dežela onstran morja, branilec svete vere in cesar Indije, stal na svojem vzvišenem mestu, odkoder je imel neoviran razgled po vsej svoji ogromni vladavini, a kjer ga je smelo tudi neovirano opazovati oko nešteti milijonov, živčih pod britansko zastavo. V teh 25 letih si je med svojim narodom zaslužil priimek, na katerega je bil bolj ponosen kot na kraljevi naslov in ki ga je proglasil za prvega gospoda v deželi ter za »dobrega moža«. V te besede je Anglež, ki je tako malo sentimentalen in laskanja ne pozna, vli v vse svoje spoštovanje in vso svojo vdanost do pokojnega vladarja.

Lepo, kristalno čisto družinsko življenje, je živel rajni, ki ga je odklovala globoka pobožnost, zgledna skromnost v zasebnem življenju, fanatična resničnost in poštenost. To je bil Jurij v svojem domačem krogu. Ni se skrival. »Kot da bi živel v stekleni hiši,« je rekel o njem davi dolgoletni ministrski predsednik Lloyd George, »da ga lahko vsak vidi in sleherni njegov korak ocenijo. In narod ga je tudi opazoval. Toda dalje, ko ga je gledal, bolj ga je spoštoval, čim bolj se je kralj staral, tembolj je rasla tudi ljubezen do njega. Ganljive čudeže je doživel angleški imperij, ko je kralj Jurij pred 7 leti takorekoč žil umiral in so desetine tisočev Angležev stale dneve in noči z odkritimi glavami in v grobni tišini okrog njegove hiše v Londonu ter čakale na najmanjšo vest od bolnikove postelje. Tudi pred 6 meseci, ko je slavil 70-letnico svojega življenja, je angleški imperij, ki se je v spoštovanju in ljubezni zbiral okrog svojega vladarja, nudil ganljive prizore, kako zna častiti moža, ki mu je sam od sebe dal naslov »dobrega«.

Toda Jurij V. ni bil samo dober mož, ampak tudi dober vladar. Zgodovina pozna mnogo dobrih mož, ki pa so bili slabi vladarji in so narodom, nad katerimi so vladali, prinesli mnogo gorja. Vnet demokrat, strasten služitelj ljudske ustave, goreč pristaš miru, to je bil Jurij kot kralj angleškega imperija. Kot prestolonaslednik je bil viden zagovornik konservativne stranke. Toda, ko se je oblekel v kraljevi škrlat, so izginili vsi osebni politični nazori in ostala je pred njim samo ustava, ki ji je prisegel zvestobo in ki ji je zvestobo ohranil do svoje smrti. Težko mu bo iskati primerov v zgodovini vsaj v tem oziru. Morda je on tudi eden zadnjih velikih zgledov ustavnih vladarjev, ki jih je dala doba demokracije. »12 let sem bil njegov prvi minister,« je dejal davi Lloyd George, »a niti enkrat se ne spominjam, da bi bil samo eno minuto okleval v izpolnjevanju svojih ustavnih dolžnosti in v izvajanju politike, ki jo je sklenil angleški parlament. To je veliko spričevalo od državnika, ki je pokojnega kralja postavil morda na najhujšo ustavno preizkušnjo.

L. 1909 je divjal med angleško spodnjo in zgornjo zbornico hud boj. Proračune, ki jih je spodnja zbornica sprejela, je dom lordov, kjer so imeli konservativci večino, zaporedoma zavrgel. Liberalna stranka, ki je takrat vladala, je bila na tem, da bo morala enostavno oditi, ker so lordi vsak njen ukrep sabotirali. Takrat je Lloyd George sklenil radikalno preosnovno gornjega doma, ki mu je hotel odvzeti pravico, da odklanja finančno zakonodajo, sprejeto v spodnji zbornici, ki je izraz demokracije ljudske volje. Kako? Z državnim udarom? Ni mogoče. Ustavnim potom tudi ne, dokler lordska zbornica ne sprejme zakon, ki naj bi sami zadržal vrat. Da bi pripomogel ljudski

Pokojni kralj Jurij V.

volji, ki jo predstavlja spodnji dom, do popolnega uveljavljanja, je Lloyd George šel h kralju Juriju, mu povedal svoje težave in predložil svoje načrte. Ko je čez pol ure odhajal od njega, je nesel seboj ukaz, s katerim je bilo imenovanih 300 novih lordov iz vrst liberalne stranke in ob enem zaimenčena tudi večina vlade v zgornji zbornici. Če bi se bil takrat kralj držal samo črke ustave, bi bil lahko imenovanje odklonil in s tem reforme onemogočil. Toda držal se je tudi duha ustave, ki ji je prisegel zvestobo in ki v Angliji hoče, da si ljudstvo po svojih izvoljenih zastopnikih daje svojo zakonodajo. Takrat je angleško ljudstvo prvič občutilo, da ima nad seboj vladarja, ki ž njim drži.

L. 1914, ko je po vsej Evropi že grozil izbruh svetovne vojne, se je kralj Jurij z vsemi silami boril, da bi ohranil mir. Zgodovinarji bodo nekoč zapisali, da ni bil sir Edward Grey tisti, ki je takrat zavlačeval, ampak kralj Jurij, ki je v nepozabni avdi-jenci avgusta 1914 rotli Lloyd Georgea, naj stori vse, kar je mogoče, da odvrne od Anglije strahote vojne. Toda ko je po ustavi vojna postala neizbežna, je njegov odpor odnehal, zdelo se je, da je zamilal in pogreznil vase svoje nazore ter šel izpolnjevati težke dolžnosti vladarja na bojno polje. Ko je novembra meseca 1935 bil pri njem zunanji minister sir Samuel Hoare, da mu obrazloži položaj z ozirom na sankcije proti Italiji, ga je kralj Jurij prosil in rotli, naj nikar ne žene Anglijo in človeštva v novo vojno, naj bo rajši popustljiv, samo da ohrani narodu mir. Toda ko je angleški parlament hotel drugače, je kralj utihnil, sir Samuel Hoare je moral pasti in politika Anglije se je nadaljevala po nevpogljivih predpisih demokracije ustave.

L. 1923 so prihrumeli v angleški parlament zastopniki delavske stranke in taki številni moči, da bi jim kralj moral poveriti sestavo vlade. Javno mnenje je delavsko stranko razpilo kot tolpo slabo vzgojenih razgrajencev, kot tolpo revolucionarjev, ki hočejo porušiti vse angleške tradicije, oropati angleška premoženja in razdejati imperij. Časopisje je rotilo kralja, naj jih nikar ne pušča na oblast, naj se poslužijo svoje ustavne pravice in razpiše nove volitve. Črka ustave bi to bila dovolila. Toda duh ustave je pravil, da se kaj podobnega v zgodovini Anglije še ni zgodilo. Kralj Jurij je poslušal duha ustave. Poklical je k sebi voditelja Labour stranke Ramsay MacDonalda in mu brez odlaganja in brez najmanjšega oklevanja poveril nalogo, naj sestavi novo vlado. Nj. Velikanstva, veleč mu, da naj računa na njegovo nedeljeno in nezadržano pomoč pri vsem, karkoli bo sklenil angleški parlament. Delavska stranka je prišla na oblast, vladala eno leto, zopet odšla, se ponovno vrnila in vladala 4 leta, a imperij se vedno stoji, nobena angleška tradicija ni oskrnjena, nobena krivica ni bila nikomur storjena. Tako je, če vladar drži svojo prisego, ki jo je položil na ustavo v roke ljudstva, kajti tudi ljudstvo drži svojo prisego na ustavo v roke ustavnega vladarja.

Neomadeževan tako v svojem zasebnem življenju, kakor kot ustavni monarh demokracije vladavine, kjer poštenje in pravico ljubje izravnava nedostatke mrtve črke ustavnega zakona.

Isto poštenje in fanatično vero v ustavnost je pokazal kralj Jurij tudi pri urejanju svojega imperija. Pod njim so dominijoni dobili nov statut, ki jih je dvignil do dostojanstva samostojnih držav in je postal takorekoč on sam v svoji osebi edina vez med materno zemljo in njimi. Pod njim se je Irska priborila do neodvisnosti in on je bil tisti, ki je svetoval svojim ministrom, naj ne delajo težav irski državi, če bi hotela izklicati tudi republikansko ustavo, ako irsko ljudstvo tako hoče in če je to v interesu britanskega imperija. Pod njim je dobila Indija prvič svojo ustavo in ni dvoma, da bi bila v kratkem času postala dominijon, če bi bilo kralju Juriju še usojeno nekaj časa živeti, tako širokogrudni so bili njegovi nazori, ki jih je skušal v okviru svojih ustavnih pravic v pravem času spraviti v dobrodošle nasvete.

Velika vrzel je zajajala v Evropi in na svetu z njegovim odhodom v večnost. Padel je velik svetilnik demokracije in ustavne zvestobe, ki je z močnim žarom svetil nad vsemi diktatorskimi prerivanji, ki majojo življenje narodov. Padel je tudi dosleden in prepričan zagovornik miru, ki je s svojo ne-

popisno avtoriteto kot vladar svetovnega imperija težko tehtal v posvetih, kjer se odločuje o miru in o vojni.

Ob mrtvaškem odru kralja Jurija V. stoji 40 letni Edvard, ki mu bo kot osmi tega imena nasledil na prestolu angleških kraljev. O njem še ne vemo mnogo. Le to vemo, da je vedno bil silno popularen med preprostim ljudstvom, da goji globoko spoštovanje do vseh demokracijskih ustanov svoje države. Podedoval je od svojega očeta torej največjo lastnost, ki mu bodo kot kralju Ed-

Ko je kralj Jurij umiral...

Uradno poročilo, objavljeno kratko po polnoči, pravi:

Nj. V. kralj je umrl mirno ob 23.55. Prisotni so bili: Nj. V. kraljica in njihova kr. visočanstva princ od Walesa, yorški vojvoda, kraljevska princeza in vojvoda in vojvodinja od Kenta. (Buletin je podpisan od treh zdravnikov: sir Frederik Evens, sir Stelly Hevet in lord Dowson of Pen.)

Zadnji trenutki

Brž ko se je izvedelo za Reuterjevo vest, da kraljevo življenje ugaša, so bili prekinjeni vsi koncerti in vse radijske oddaje, vse javne prireditve in gledališke predstave. Po londonskih ulicah je zavladala največja živahost in žalost. Pred buckinghamskim dvorcem se je zbrala velika množica ljudi, več kot pa človek more pregledati. Na nekrih ulicah kleče žene in otroci in jokaje molijo. Smrt vladarja Velike Britanije se pričakuje vsak trenutek.

Agonija kralja Jurija je zavila ves London v žalost, ko so v poedine dele mesta prišli časopisni avtomobili z velikimi napismi: KRALJ UMIRA! Vse nočno življenje je ponehalo v vseh gledališčih in vseh lokalih. Na vseh obrazih se je brala velika resnost in ženske so jokale. Vest se je silno naglo širila po mestu. Po vseh domovih so se družine zbrale okoli radijskih aparatov in molile za kralja. V kinodvoranah je zavladala ledena tišina, ko so se pojavile na platnu uradne vesti. Na ulicah neznani ljudje skupno bero časopise.

Kralj Jurij V. je začel izgubljati zavest okoli 5.30 popoldne. Zdravniki pa so že mnogo preje izgubili vsako upanje, da bi ga rešili. Znani londonski specialist in zdravnik za srčne bolezni dr. Morris je zjutraj izjavil, da kralj ne bo mogel dolgo vzdržati in da je konec le še vprašanje nekajkih ur.

Kot blisk je šla vest o smrti po vsem imperiju

Ko je prvi dvorni zdravnik lord Dowson of Pel ugotovil, da je kralj Jurij umrl, je Nj. Vel. kraljica Mary, ki je dotedaj nepremično sedela ob postelji svojega soproga, vstala in stokajoč obšla svojega najstarejšega sina princa od Walesa, ki je s smrtjo svojega očeta postal kralj Velike Britanije in cesar Indije. Med tem, ko je novi vladar

Novi kralj Eduard VIII.

wardu VIII. jamčile ne samo glorious reign — dobo veličastnega vladanja, ampak tudi ljubezen in vdanost narodov britanskega imperija.

razburjen in bled, s svojimi brati odšel v sednjo sobo, sta kraljeva princeza in kentska vojvodinja odvedli kraljico, ki ni mogla več obvladovati svoje bolečine, v njene sobe, kjer sta ostali ob njej.

Brž ko je notranji minister na poziv princa od Walesa ugotovil, da so zdravniki konstatirali smrt pokojnega kralja Jurija V., je dvorni glasnik po starem običaju objavil vladarjevo smrt rekoč v francoščini: Kralj je umrl, živel kralj! (Le Roy est mort, vive le Roy!)

Takoj nato je prišel londonski župan, pozvan z brzojavom, da se kot zastopnik ljudstva prvi pokloni smrtnim ostankom pokojnega vladarja. Nato je župan odredil, da se mora kraljeva smrt objaviti z zvonjenjem v cerkvi sv. Pavla. Nato je bila smrt kralja Jurija objavljena po letakih, ki so bili nalepljeni ob vstopu v londonsko mestno hišo kakor tudi na vseh občinskih domovih v Angliji in na ograji Buckinghamskega dvora.

Vest o smrti pokojnega kralja Jurija V. je izzvala veliko vznemirjenje tako v Londonu kakor tudi v notranjosti Velike Britanije. V teh mestih kakor tudi v prestolnici, so se na ulicah globoko v noč zbirale velike množice prebivalstva, ki so čakale nova poročila iz Sandringhama. Ta poročila so bila v nekaterih križiščih objavljena s projektorji na platno. Ko je prispela vest, da je kralj Jurij V. umrl, so se vsi moški odkrili. Nastala je grobna tišina, ki jo je motil tod in tam prijeten jok.

Prevoz trupa v London

Danes ob 13 je bila v cerkvi sv. Pavla prva služba božja za mir duše pokojnega kralja Jurija V. Smrtni ostanki kralja Jurija bodo preneseni v malo cerkev sv. Marije Magdalene, kjer bodo ostali, dokler se ne sestavi program pogrebnih svečanosti. Verjetno je, da bo ta program odločil, da se smrtni ostanki prenesejo v westminsterko opatijo. Vsa javna poslopja v Veliki Britaniji so izobesila zastave na pol droga in z vseh britanskih vojniških ladij bodo izstrelili 70 častnih strelcev (po starem običaju je teh častnih strelcev toliko, kolikor let je doživel pokojni vladar).

Truplo kralja Jurija V. so danes popoldne položili v krsto, ki so jo izdelali delavci iz okolice Sandringhama, nato so ga na prenosili v sandringhamsko cerkev, kjer bo počivalo vse dotlej, dokler ga ne prepeljejo v London, to je danes popoldne.

Kralj je mrtev - Živel kralj!

Danes je bil proglašen za novega kralja prestolonaslednik princ Edvard

Novi angleški kralj Edvard se je kot prvorojeni sin pokojnega vladarja Jurija V. rodil dne 23. junija 1894 v White Lodge v Richmond Parku v Londonu. Njegova vzgoja je bila po očetovi želji strogo demokracijska. Oče ga je poslal v Osborne in Dartmouth, kjer je moral živeti življenje navadnega mornariškega kadeta. Vodstvo zavoda je imelo nalogo, da ne dela nobene razlike med njim in njegovimi tovariši. Ko je dopolnil 16. leto, je dobil naslov waleškega princa in grad Carnarvon v Walesu, ki je bil vedno last prestolonaslednikov. Služil je nekaj mesecev na bojni ladji »Hindustan«, nakar je bil poslan v Oxford, kjer je študiral v Magdalen Collegeu državnopravne vede. Tudi tukaj je kralj Jurij zaukazal, da mora mladi princ biti brezkompromisno podvržen istemu domačemu redu, kot ostali dijaki. To se je tudi izvajalo in je znano, da je vodstvo zavoda imelo priložnost, da nekajkrat mladega princa kaznuje, nakar je bil kaznovan še od svojih staršev. Ko je izbruhnila svetovna vojna, se je vpisal v prvi angleški gardni polk in bil poslan takoj na fronto, kjer je deloval v generalnih štabih, a se je na

lastno željo udeležil vojaške službe v prvih vrstah na fronti. Leta 1916 je postal štabni častnik v Egiptu, nato je obiskal italijansko fronto in se vrnil zopet nazaj k svojemu polku v Franciji.

Po svetovni vojni se je začela doba njegovih velikih potovanj po angleškem imperiju, vsled katerih je dobil premeke »trgovski potnik angleškega imperija« in »prvi imperijalni poslanik za razširjenje trgovine«. Leta 1919 je bil v Združenih državah Severne Amerike in v Kanadi, 1920 je obiskal Novo Zelandijo in Avstralijo ter se podvržal pri preporačenju opoldnevnika starodavnim običajem pomorščakov, leta 1921 je obiskal Indijo in Japonsko, 1925 pa vse angleške kolonije v Srednji in Južni Afriki. Vsled svojega demokracijskega obnašanja si je pridobil izredno popularnost med vsemi narodi, koder se je pokazal. Leta 1928 je bil zopet v Afriki in ga je tam doletela vest o nevarni bolezni njegovega očeta. V London, to je iz osrčja Afrike vrnil v 8 dneh. To je bil rekord, kot ga ni dosegel še nobeden potnik. Angleško ljud-

Nadaljevanje na 2. strani.

sivo ga je vsled te njegove »športnosti« šel bolj v ljubilo. Leta 1929 si je pridobil tudi diplomu za pilota ter je kot letalec mnogokrat spravljal svoje starše in angleško ljudstvo v velike skrbi, ker je bil preveč drzen in je njegovo življenje bilo mnogokrat v nevarnosti. Tudi kot jezdec se je odlikoval. Nastopal je kot jockey (jahar) na znamenitih dirkah in tudi doživel male katastrofe, ki so končno dovedle do tega, da mu je moral oče svetovati, naj malo bolj pazi na svoje življenje, ker bo on vendar njegov naslednik angleškemu prostolu. Takrat je prišel Edvard opustil konje, letalstva pa ne. Na svojem posestvu je znan kot izvrsten vrtnar in sadjar, ki osebno opravlja vsa tozadevna dela. Postal je tudi vodilna osebnost v moški modi. Kar je on oblekel, je bilo gotovo, da bodo oblekli takoj drugi dan mnogi njegovi tovariši in čez nekaj tednov vsa mladina po Angliji in drugod. »Pumpkin«, ki se jih pri nas ne moremo iznebiti, so njegova iznajdba, košate hlače (Oxford trousers) tudi. Nazadnje je uvedel še temno barvaste srajce, ki so po enem letu srečno prišle tudi že med našo mladi športni svet. Tudi volnene barvaste kravate so prišle od njega, a ne danes ali včeraj, ampak pred dvema leti. On je oblekel prvi beli frak in je sejal okrog sebe strah in obup, ko se je včasih na velikih prireditvah pojavil v nemogočih oblekah, ki so jih takoj nato tisoči in tisoči posnemali. Vsekar je izjavil, da se ne bo nikoli poročil in da pričakuje, da bodo to njegovo edino željo »poslovali«.

Ustavno življenje bo mirno teklo naprej

London, 21. januarja. AA. Reuter poroča iz Sandringhama: Kralj Edvard VIII. je davi zelo zgodaj vstal, da bi pri delu pozabil za trenutke svoje velike bolesti. Novi vladar se je takoj lotil tekočih vladarskih poslov, nato se je pa posvetoval z vojvodo yorskim in lordom Wigramom, članom kronskega sveta in starim prijateljem pokojnega kralja Jurija V. Ob tej priliki je bil govor o pogrebni slovesnosti.

Kraljica Mary bo po vsej priliki ostala v Buckinghamski palači vse do tle, dokler se sedanji kralj ne oženi. Ni pa izključeno, da bi se kraljica Mary preselila v Marlboroughhouse, kjer je po smrti kralja Edvarda VII. živela kraljica Aleksandra in ki so jo v zadnjem času popolnoma prenovili za rezidenčno waleškega princa.

Smrt kralja Jurija V. ne izpremeni dosedanjega reda v pravicah ženskih članov kraljevskega dvora in bo kraljica Mary ostala tudi v bodoče prva lady Velike Britanije.

Smrt kralja Jurija V. ne bo imela nikakih posledic na trajanje mandata sedanjega parlamenta, prav tako pa tudi ne bo prav nič vplivala na možnost odstopa sedanje vlade, ki ostane slej ko prej na oblasti. Baldwinu ne bo treba niti formalno po-

dati ostavke svojega kabineta, da bi ponovno dobil mandat za sestavo nove vlade. Seveda pa bosta morali obe zbornici britanskega parlamenta in člani vlade prisesti zvestobo novemu kralju.

Zbornici prisegata Edvardu

London, 21. jan. Nocoj ob 6 sta se zbrali spodnja in lordska zbornica, da prisesti zvestobo novemu kralju Edvardu VIII. V spodnji zbornici je predsednik Fitzpatrick prečital pred črno oblečenimi poslanci besedilo prisige, ki je sledeča: Pri-segaj pri Vsemogočnem Bogu zvestobo in vdanost Nj. Vel. kralju Edvardu, njegovim dedičem in naslednikom, kakor to zahteva zakon in v to naj mi pomaga Bog. Potem je predsednik zbornice pozval vsakega posebej, naj se javi in prispe. Prisega bo trajala nekaj dni. Prvi so prisegli kabinetski ministri, člani vlade, voditelji opozicije, šefi strank itd. Hkratu so se zbrali v globoki žalosti tudi lordi v sejni dvorani, kjer je padel v oči prazni prestol, ki ga je vedno zavaljal pokojni kralj. Tudi prestol kraljice je bil prazen in pregrujen s črno. Lord-kanceler je na isti način kot v spodnji zbornici prečital besedilo prisige, nakar so pristopili najvišji člani aristokracije, počenši s knezom Norfolkim (ki je katoličan in ina pravico posaditi krono na glavo novemu kralju), člani vlade itd. Prisega bo tudi tukaj trajala dva dni. Ko bodo vsi člani spodnje in lordske zbornice prisegli, se bosta obe še enkrat sestali, sprejeli sozaje, ki ga bosta v posebni poslanici izrazili novemu kralju ter mu hkratu čestitali ob nastopa vladanja.

Odmev v Beogradu

Beograd, 21. jan. Zaradi smrti angleškega kralja Jurija V. je Nj. kr. Vis. knez-naměstnik Pavle danes ob 11 obiskal angleškega poslanika na našem dvoru g. Campbella in mu osebno izrazil svoje sozaje.

Predsednik ministrskega sveta in zunanji minister g. dr. Stojadinović je v spremstvu šefa protokola g. Novakovića in svojega kabinetnega šefa g. Protica, obiskal danes ob 12 angleškega poslanika na našem dvoru g. Campbella in mu izrazil sozaje v imenu kraljevske vlade in v svojem lastnem imenu, nato pa se je vpisal v knjigo.

Predsednik vlade in zunanji minister dr. Milan Stojadinović je poslal predsedniku britanske vlade Baldwinu to-le brzojavko:

Globoko presunjen zaradi smrti vsega vzvišenega vladarja, kralja Jurija V., prošim vašo ekscelenco in britansko vlado, da sprejme izraze moje najgloblje sozajale in sozajale jugoslovanske vlade, in da verjamete, da jugoslovanski narod iskreno sočustvuje ob vsenarodni žalosti britanskega imperija.

Danes v Westminsteru

Slovesna proglasitev waleškega princa za kralja

London, 21. jan. TG. Na popoldanski seji tajnega sveta je bilo sprejeto besedilo, s katerim je proglasen za kralja Anglije Edvard VIII. Proglas bo prebran na slovesni seji tajnega sveta jutri v slavnostni dvorani Saint Jamesove palače. Besedilo proglasa je sledeče:

»Vsemogočni Bog je hotel, da pokliče pred svoj usmiljeni prestol našega pokojnega gospoda kralja Jurija V. slavnega spomina, po čigar smrti preha česarska krona Velike Britanije, Irske, dominijonov, britanskih posestev onstran morja in Indije na edino pravomočno visokopostovanega in mogočnega princa Edvarda Alberta Kristijana Jurija Andreja Patricka in Davida. Mi torej, gospodje duhovne in prosvetne oblasti te dežele, zbrani na seji tajnega sveta in podprti od tajnih svetovalec pokojnega kralja ter od številnih drugih odličnih gospodov in osebnosti visokega položaja ter končno od lord-zupana londonskega in njegovih odbornikov, s tem objavljamo z enim glasom in z enim pristankom jezika in srca visokega in mogočnega princa Edvarda itd., da naj postane po smrti našega pokojnega vladarja srečnega spomina naš edini zakoniti in pravomočni gospodar Edvard VIII., po milosti božji kralj Velike Britanije in Irske, britanskih dominijonov in dežela onstran morja, bratitelj svete vere in cesar Indije. Vsi tukaj prisotni priznamo in izrekamo njemu svojo zvestobo in trajno pokorščino z vso poznavno ljubeznijo svojih src. Vsemogočnega Boga, ki dovoljuje, da kralji in kraljice vladajo, pa prosimo, naj blagoslovi kraljevega kralja Edvarda VIII., naj mu dovoli dol-

go dobo srečnih let in vladanja nad nami in nad svojim dežellom.«

Kralj Edvard je s posebnim proglasom sklical obe zbornici parlamenta, da se sestanejo zopet v četrti, ko bosta Baldwin za nižjo zbornico, lord-kanceler pa za zbornico lordov predlagala resolucijo, v kateri parlament izreka kraljevi družini svoje sozaje ter novemu vladarju svoje čestitke. Vsi voditelji strank bodo v posebnih govorih podprli predloge, nakar bosta predsednik zbornice in predsednik lordov nesla spomenico kralju Edvardu. Parlament se nato razide do 4. febr.

Danes so prepeljali truplo kralja Jurija V. iz sandringhamske hiše v vaško cerkev. Truplo so spremljali polki kraljeve garde. Na čelu škotski pi-perji, ki so igrali žalostne melodije. Truplo bo prepeljano v London v četrti popoldne in bo položeno v Westminster-Hall (prva parlamentarna dvorana Anglije), kjer bo ležalo do pogreba. Iz Sandringhama bodo prepeljali truplo na lafeti do kolodvoru in pričakujejo, da se bo prevoza udeležila vsa kraljeva družina. Podrobnosti o pogrebu se niso določene. Z gotovostjo se ve, da bo kralj Jurij pokopan v kapeli sv. Jurija v windsorskem gradu najbrže že prihodnji tork. Pogrebnega spreveda od Westminster-Halla do londonske postaje Paddington se bodo udeležili vsi mozemski gostje, vladarji in njihovi zastopniki, diplomatski zbor, vlade Anglije in dominijonov, duhovna in posvetna gosposka, najvišji uradniki imperija, člani obeh zbornic. Prihod norveškega kralja in kraljice je že prijavljen.

Baldwin sporoča imperiju

London, 21. jan. TG. Nocoj ob pol 10 je prvi minister Velike Britanije Stanley Baldwin v daljšem govoru, ki so ga oddajale radijske postaje po vsem imperiju, obvestil »vse narode britanskega občestva o smrti slavnega kralja Jurija V.« Z drhtečim glasom je Baldwin v skromnih besedah javil ven v svet: »Našega ljubljene vladarja Jurija ni več. Vsemogočnemu Bogu se je dopadlo, da ga je k sebi poklical, da ga nagradi za čednost in kreposti, s katerimi je okrasil svoje življenje, osrečil narode britanskega občestva ter služil sveti veri.« Nato je Baldwin v odsekanih odstavkih, iz katerih se je bralo globoko ganljive, pripovedoval, kako je kralj Jurij odhajal, kako se je v tistih redkih trenutkih, ko se mu je zadnja dva dni vrnila zavest, zanimal za svojo družino, za svoje bližnje znanee in prijatelje ter še na zadnji dan vprašal svojega tajnika, kako pa je z mojim imperijem vse v redu, se je še enkrat nasmehnil, potem pa padel v nezavest, iz katere se ni več zbudil. Pripovedoval je tudi nekaj ganljivih prizorov iz kraljevega življenja, posebno tiste, ki jih je on kot predsednik vlade imel čast z njim doživeti. Zadnjič sta se videla v daljši avdijenci pred bo-žičnimi prazniki. Ni moglo popisati, kako se je takrat kralj veselil, da bo mogel zapustiti svojo palačo in iti domov v Sandringham, da bo tam v krogu svoje družine po starem krščanskem angleškem običaju praznoval božične praznike. Tudi njemu je kralj čestital, da bo smel domov (Baldwin je dodal, da je to edinokrat v letu) k svojim otrokom, da praznuje ta družinski praznik v domnem ožraju svoje družine. Kakor da bi bil kralj slutil, da gre res domov, ko se je vračal v Sandringham, v tisti pravi dom, iz katerega ni več povratka. V lepih, globoko občutenih besedah je Baldwin nato opisal kralja kot neugnanega delavca, ki je po cele dneve in dolgo v noč skrbno in vestno opravljal svoje težke dolžnosti. Opisal ga je kot velikega, resničeljnega in poštenega človeka, ki je zaslužil, da ga je angleški narod imenoval prvega gospoda v državi.

Končno je Baldwin v svečanih in izbranih besedah objavil britanskemu imperiju, da stopa na

prestol, na stoletja in stoletja stari prestol angleških kraljev naslednik Edvard VIII. On je zelena veja starega hrasta, ki je padel. Britanski imperij pozna tega kraljevega sina, saj ga je kot waleški princa obhvalil od tečaja do tečaja, okrog in okrog zemeljske oble, koder vihrajo angleške zastave. Še kot princa je dobil od svojih narodov časten naslov prvega trgovskega potnika angleškega imperija. Sedaj, ko Edvard polaga na svoje rame breme, kot ga težje ne pozna sodobna zgodovina človeštva, mu hočemo povedati vsi, da na njega prenašamo zaupanje in ljubezen, vdanost in pokorščino ne samo zato, ker ga ustava svobodnega ljudstva dviga na prestol, ne samo zato, ker je kraljev sin, ampak tudi zato, ker je od svojih prednikov podedoval lastnosti, ki so jamstva za osrečujoče vladanje in za trajanje našega imperija. Ves imperij bo nocoj prošil Boga, naj ga blagoslovi, naj blagoslovi njegovo vladat, da bo njemu v čast in nam vsem v dobro.

V Ženevi - nič

Ženeva, 21. jan. c. Danes se je nadaljevalo delo zasedanja sveta Zveze narodov. Dan se je začel s konferenco vodij posameznih delegacij, ki je bila zjutraj pri generalnem tajniku ZN Avenolu. Na tej konferenci sta Eden in avstralski delegat Bruce sporočila da bosta kljub žalostnemu dogodku v Londonu ostala v Ženevi do petka. Eden mora ostati v Ženevi, ker je poročevalec v mnogih važnih zadevah, ki so na dnevnem redu.

Prihodnja seja sveta ZN bo jutri dopoldne in se bo razpravljalo o sporu med Italijo in Abesinijo in pa zaradi Gdanskega.

Odbor trinajstoričje je imel danes krajšo sejo, pa ni ničesar sklenil. Važna bo seja odbora osemnajstoričje, ki bo jutri popoldne.

Diplomatski spor med Rusijo in pa Urugvajem se bo obravnaval na seji sveta ZN v petek. Bivši sovjetski poslanik v Montevideu je danes dopotoval v Ženevo. Urugvaj bo zastopal pariski poslanik urugvajске republike Guisai.

Z abesinskih bojišč

Reuter poroča: Brzojavke iz Addis Abebe in Desija, ki izvirajo iz abesinskih virov, še nadalje odrekajo, da bi bili Italijani izvojevali neko zmago v Ogadeni. Vendar pa isti krogi priznavajo, da so bila poslana rasi Desti velika ojačenja in da se vodijo stalni spopadi med »predurjimi četami italijanske in abesinske armade. Danes se je vrnil v Addis Abebo novi ameriški cesarjev svetovalec Colson iz Desija. V prestolnici Abesinije vlada prepričanje, da bo abesinski cesar sedaj krenil na severno fronto in takoj odredil abesinsko ofenzivo v Tigreji. Lahko italijansko topništvo in letalstvo stalno bombardirata abesinske čete, ki hočejo z nenadnimi napadi ovirati Italijane na raznih točkah.

Kar se tiče upora v provinci Godjam, uradni abesinski krogi izjavljajo, da je upor zadušen. Vendar pa je voditelj upora dedzasmachu Gesesu uspelo, da pobegne z velikim delom svojih pristavev. Abesinske čete ga pade. Gesese je dezertiral po italijanskem bombardiranju v času, ko je bil ras hru na severni fronti. Gesese je pobegnil v Godjam in tam začel s svojimi pristasi borbo proti abesinskim vladnim četam. Abesinska vlada trdi, da je velika večina njegovih pristavev ubita ali ujeta.

Reuterjev dopisnik poroča z južne italijanske fronte, da so Italijani prepričani, da bodo del svojega programa izvršili pred nastopom deževja. Italijani računajo da bo vojna v Abesiniji trajala tri leta in da bodo Abesinijo zavzeli v treh etapah.

Sejum v Aksumu?

Addis Abeba, 21. jan. b. Po dosedaj še nepotrjenih vestih so čete rase Sejuma že deloma zasedle sveto mesto Aksum, v katerem se

vodijo ogorčene borbe. Na obeh straneh pade vsak trenutek mnogo žrtev in Italijani so pričeli počasi popuščati in se umikati.

V uradnih krogih v Addis Abebi potrjujejo vesti, da so tisoči in tisoči abesinskih vojakov obkolili tako mesto Makale, kakor tudi sveto mesto Aksum in da je padeč teh mest le vprašanje časa in povelja abesinskih vojskovodij, ki iz strateških razlogov nočejo tirati vojakov v blazen italijanski ogenj, ki pa Italijanom prav nič ne koristi in se bodo morali za žrtev največjih izgub umakniti iz obeh mest. Pritisak abesinskih vojakov je vedno hujši in obroč se počasi zožuje, tako, da najbrže ne bodo mogle vse italijanske čete pravčasno zapustiti obeh mest, ki so jih sicer dokaj hrabro branile.

Addis Abeba, 21. jan. c. Tekom zadnje ofenzive Italijanov na južni fronti je bil ubit tudi brat rase Deste.

Artilerija v Tembjenu

Rim, 21. jan. c. Havasov dopisnik izve, da so se Italijani odločili, da začno v najkrajšem času z isto ofenzivo na severni fronti, kakor jo je razvil Graziani na jugu. Ofenziva se pripravlja v južnem delu Tembjenu, kjer je topništvo že začelo s čistilnim obstreljevanjem.

Rim, 21. januarja. AA. Agencija Stefani priobčuje komunikate št. 102: Čete generala Grazianija prodirajo v pokrajini Fijari.

Na eritrejskem bojišču se je neki podšef rase Sejuma s svojo vojsko vdal italijanskim vojaškim oblastvom v pokrajini Aguli. V pokrajini Andini, jugozapadno od Makale je padlo na zemljo neko bombno letalo.

Domači odmevi

Akademiki JRZ pri predsedniku vlade

Beograd, 21. januarja. Danes ob 11. je predsednik ministrskega sveta in zunanji minister g. dr. Milan Stojadinović sprejel v svojem kabinetu zunanjega ministrstva celokupni upravni in nadzorni odbor »Slovenskega jugaa, ki zastopa 300 dijakov, pristavev jugoslovanske radikalne zajednice.

Delegati »Slovenskega jugaa so pozdravili predsednika ministrskega sveta g. dr. Milana Stojadinovića kot iskrenega in udanega prijatelja mladine in ga prosili, naj ji tudi v bodoče izkaže svojo pozornost.

Pri tej priliki so delegati prečitali predsedniku ministrskega sveta in mu izročili resolucijo, ki so jo soglasno sprejeli na občnem zboru društva, 19. januarja t. l. v prostorih hotela »Paris. Resolucija se nanaša na čisto vseučiliška vprašanja.

G. dr. Stojadinović je sprejel resolucijo s posebnim zanimanjem in obljubil delegatom »Slovenskega jugaa, da bo podprl lepe želje dijakov. Pri tej priliki je g. predsednik vlade pokazal svoje veliko zanimanje za vsa dijaška in omladinska vprašanja in vnovič dokazal svojo veliko ljubezen do mladine.

Delegati »Slovenskega jugaa so bili nad sprejemom vidno vzrušeni in so g. predsedniku ministrskega sveta dr. Stojadinoviću izrazili svojo iskreno in popolno vdanost.

Spremembe občin

Beograd, 21. jan. m. Notranji minister dr. A. Korošec je na podlagi §§ 6. in 139. zakona o občinah podpisal uredbu o splošni občini Gorenja Radgona in Gor. Radgona - okolice v občino Gor. Radgona s sedežem v Gor. Rudnici, ter občine Sv. Jurij ob Savnici in občino Terbeguvi v skupno občino Sv. Jurij ob Savnici s sedežem pri Sv. Juriju ob Savnici.

„Predpust, ti čas presneti“

nam je poleg mnogih drugih časopisov, ki preplavljajo našo zedinjeno domovino in nadlegujejo osvobodene narode, prinesel tudi svojevrstni časopis, ki piše v cirilskih in latinskih črkah hkrati in v srbskem jeziku, da bi tako pokazal, v čem je pravo edinstvo: en jezik (srbski), ena pisava (mešanica cirilice in latinice), ena vera (mešanica iz katoliške, pravoslavne in muslimanske), ena kultura oziroma nekultura v duhu nacionalistične praznoti itd. Ta list se imenuje: »Budućnost jugoslavenstva«, nacionalno-prosvetni list za jedinstvo pisma, književnog jezika, duha i osećanja! Izide hvala Bogu — samo enkrat na mesec, prva številka je že zunaj. Ali bo ta »Budućnost« izhajala tudi v resnem posnem času, prva številka ne pove. Vsekakor je bolj pametno proučevati preteklost jugoslovenstva kakor pa brati »Budućnost jugoslovenstva«.

Da li he blagoslov božji sihi na naš narod?

Ničta ne nije toliko ograđeno kao saznanje: da je jedan narod kraj, i nestima gde live neopuštani i srnska i xrvatska narava drava, i istu urkava sažbe sntdyž gožji i pravosavni i kstrolitki svetstveni.

To sy nravi xrvanski! Xristy Bogy se svj molitka, na zašto da ly kao doori xrvanski i iz lrix xrvosva ne vrykijeno svoje monire, na kakor i svaki no svom ofrady, jer svaka monira je Bogy zgodna ako je od srna i nrahena dogoyodnja desina.

Oviva svetstva nrikerina versko i dratske sntge treditno di da sntdyji svi nravi xrvanski i rodovdy i nravesnani i katolinski.

Kada di ne svyda gde no svoje ote xrvianske veroisnovesti a jedan xren gožji, sntga, nyna razrykavama — i sledovano ovom nriery, — a tada nas vera ne di ydama i ualiva monira koja jom ne vala veh di nas zozitavana, najj urkava, nodizana, jedna je di ne nosina nsemenaki i za kstrolitke za nravosavne; kada di i svina xstiska gde nostroje urkve oteji xrvian jera, sv. Save i dnygix nauix skix veroisnovesti, bar o iz vesnia nrautivna (na nr. o ysalmene?)

O, vesni bože, nomaš baa-ni vrutit urkvene otrede gosnov svoj na tvoji doori ly i pravosavna urkvena, a gosnovenski narod i nadekni nravosavni i katolinski; i za dyxov dsestirnika, dyxom kada di se i svika nauiliv nrave i latrike xrvianske dogoyodnja (nraia i na ny nrave i dratske sntge!

Dunajska vremenska napoved: Nohenih bis- svenih izpremb, majha padece temperature.

Iz skupščine

Beograd, 21. jan. m. V prostorih narodne skupščine se je popoldne sestal odbor za proučevanje mednarodnih pogodb in sporazumov, predloženih narodni skupščini v razmatranje na strani kr. vlade. Seji odbora je poleg vseh odborovih članov prisostvoval tudi predsednik kr. vlade dr. Milan Stojadinović, navzoči pa so bili tudi eksperti posameznih ministrstev, med drugimi dr. Martin Pavlič, svetnik finančnega ministrstva. Vse predložene konvencije so bile soglasno sprejete, razen konvencije, sklenjene med našo državo in Turčijo, ki je bila stavljena z dnevnega reda radi tega, ker je turška vlada zaprosila našo vladu s posebno noto, naj bi se nekateri deli v tekstu konvencije precizirali. Za predložene konvencije je glasovala tudi skupščinska opozicija.

Letno poročilo PH

Beograd, 21. januarja. AA. Pošna hranilnica je pretekli teden zaključila svojo bilanco za leto 1935. Bilanco je pregledal in podpisal finančni minister 16. t. m., glavna kontrola je pa v soboto, 18. t. m. definitivno odobrila bilanco in sklepne račune in dala absolutorij.

Rezultati Poštne hranilnice leta 1935 so rekordni. Število čekovnih računov se je zvišalo na 25.489 s skupnim stanjem vlog Din 1.189.399.008,19.

Število vlagalcev na hranilne knjižice je naraslo na 360.432, znesek vlog na hranilne knjižice pa Din 850.741.001,57.

Skupna vsota vlog na hranilnih in poštah čekovnih računih je presegla 2 milijardi Din.

Celotni promet na vseh računih je znašal okoli 140 milijard Din. Bruto dobiček je znašal Din 246.500.688,06, čisti dobiček (po odbitku obresti na vloge, osebnih in materialnih izdatkov, odpis od nepremičnin, inventarja itd.) se pa znašal Din 56.876.870,03. Rezervni fond si je se zvišali na Din 106.251.748,07.

Gotovina blagajne je znašala 31. decembra lanskega leta 443 milj. Din. Plasmani na tekoče račune in lombardna posojila so znašali 1.307 milj. Din, v vrednostih papirjih pa 326 milj. Din. — (Iz tajništva Poštne hranilnice.)

Osebnosti

Beograd, 21. jan. m. Na predlog ljubljanskega žel. rav. so prenešene s odlomkom glavnega ravnateljstva jugosl. drž. žel. po potrebi službe: Josip Kos, prometnik VIII. pol. skup. in šef postaje S. Peter v Savinjski dolini na postajo Celje; Marija Unger, blagajničarka VIII. pol. skup., iz postaje Pragersko na postajo Maribor gl. kol.; Oktavijan Susan, prometnik IX. pol. skup., iz postaje Celje na postajo Maribor gl. kol.; Jože Nečemer, pomožni prometnik X. pol. skup., iz postaje Medvode na postajo Skofja Loka. Na prošnjo so bili premešeni: Venceslav Svošak, prometnik uradnik VIII. pol. skup., iz Zidanega mosta za šefa postaje St. Ilj; Josip Plahuta, prometnik VIII. pol. skup., za šefa postaje v Celju; Marcell Jondić, prometnik VIII. pol. skup., iz postaje Zalog za šefa postaje na Verd; Ivan Rebolj, prometnik VIII. pol. skup., iz postaje Metestine za šefa postaje v St. Peter v Savinjski dolini; Stanislav Skok, prometnik IX. pol. skup., iz Središča za šefa postaje Metestine; Stanislav Paršek, prometnik IX. pol. skup., iz postaje Nomen na postajo Skofljica; Janez Hlešč, nadzornik brzojava (IX. pol. skup.) v signalni delavnici v Ljubljani, na postajo Pragersko, in Anton Zvan, pomožni prometnik X. pol. skup., iz postaje Sv. Jurij na postajo Nomen.

Belgrajske vesti

Beograd, 21. jan. m. Danes dopoldne je obiskala Nj. Vel. kraljica Marija tukajšnjo mestno bolnišnico. Kraljica si je ob tej priliki ogledala vse oddelke te bolnišnice ter je z vsakim bolnikom spregovorila po nekoliko besed ter se zanimala za njihovo zdravstveno stanje. Kraljica si je nato ogledala tudi kuhinjo in preizkusila tudi jedila, ki so pripravljena za bolnike.

Beograd, 21. jan. m. Danes je bil slovesno pokopan na tukajšnjem novem pokopališču eden najstarejših generalov naše vojske Milivoje Nikoličević. Pogreba se je udeležil tudi vojni minister, general Peter Živković, dalje poveljniki mesta Beograda, armadni general Tomić in prvi adjutant Nj. Vel. kralja Čolak-Antić.

Beograd, 21. jan. m. Na tukajšnjem vseučilišču so se danes, po daljšem času, zopet pričela redna predavanja. Zaradi zadnjih neredov je tukajšnje vseučilišče kaznovalo več akademikov na izgubo nekaj semestrov, s tem, da jim je prepovedalo iskovati in se vpisovati na vseučilišče v času enega leta. Da bi se v bodoče na vseučilišču preprečili izgedi, ki so jih izzvali v največji meri levičarji, je vseučiliški svet postavil posebno vseučiliško stražo, ki bo štela 40 moč.